

SEGREGAREA REZIDENȚIALĂ A ROMILOR ÎN UNGARIA

BIBLIOGRAFIE ADNOTATĂ

Harbula Hajnalka

Domokos, Veronika – Herczeg, Béla. 2010. *Terra Incognita: magyarországi szegény- és cigánytelepek felmérése – első eredmények.* In: Szociológiai Szemle 20 (3): 82-99.

Acest raport de cercetare centralizează comunitățile segregate (szegregátum) din Ungaria. Cercetarea a fost comandată de Agenția Națională de Dezvoltare (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) Guvernul Ungariei cu scopul ca pe baza rezultatelor cercetării să se dezvolte și să adopte un program complex de integrare în comunitățile din microceriunile subdezvoltate. În acest sens au fost definite 33 de microregiuni care pot fi targetul fondurilor europene. În aceste microregiuni dezavantajate trăiește 10% din populația Ungariei, rata șomajului vis-a-vis de media națională aici este cel mai ridicat respectiv aici sunt situate satele cu o populație mică (aprófalvak).

Întrebările cercetării se refereau la punctele demarcante ale segregării (nume de străzi, etc.) în spațiu, la structura de decontare în cadrul locației (centru sau periferie). A fost notat structura și componența clădirilor din aceste zone segregate și accesul populației din zonă la infrastructură (apă, canalizare, iluminat public, cabinet medical, instituții educaționale). În baza de dată a cercetării au introdus 1,633 de localități segregate. Conform rezultatelor pe teritoriul Ungariei în 823 de localități și în 10 cartiere a capitalei sunt în total 1,633 de comunități segregate. Dintre aceste comunități înregistrate 66,4% se situează la periferia localităților, 19,7% în centrul localităților iar 13,9% sunt colonii periferice.

Dr. Farkas, Lilla. 2008. *Elkülönítés az oktatásban: a törvényesség szempontjai.* In: Bernáth, Gábor (ed.) *Esélyegyenlőség – deszegregáció – integráló pedagógia. Egy stratégia elemei.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest. 41-52.

Autoarea aduce în discuție perspectivele juridice privind educația romilor din Ungaria, prezintă cazuri tipice de discriminare din domeniul educație. Prin contextul succesului școlar vorbește despre segregarea rezidențială.

Havas, Gábor – Liskó, Ilona. 2005. *Szegregáció a roma tanulók általános iskolai oktatásában (Segregation of Roma students in primary schools)*. Felsőoktatási Kutatóintézet. Budapest. http://biztoskezdet.hu/uploads/attachments/havas_lisko_szegregacio_altalanos.pdf

Articolul de față esențializează consecințele unei cercetări care viza segregarea elevilor romi în ciclul primar și subliniază în legătură cu participarea copiilor romi în sistemul educațional faptul că instituțiile transferă responsabilitatea către părinți.

Hegedüs, József – Somogyi, Eszter – Teller, Nóra. 2008. *Rerformajavaslatok egy korszerű szociális lakáspolitikai kialakítására.* Városkutatás Kft. http://www.mri.hu/downloads/publications/tan_rovid_2008.pdf

Textul de față este un document care descrie situația actuală a subvențiilor pentru locuire, abordează programul de locuințe sociale și caracteristicile de aplicare pentru o locuință socială din Ungaria. Autorii pornind de la faptul că în Ungaria 10% din gospodării nu dispun de suficiente resurse pentru a intra pe piața locuințelor sau nu pot plăti întreținerea descriu un scenariu de reformă centrat pe un sistem social dezvoltat.

Hidvégi-B. Attila. 2008. *Gárdaszellem.* In: Törzsök, Erika-Paskó, Ildi-Zolnay, János (ed.) *Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2007. A gyűlölet célkeresztjében.* Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Budapest. 179-212.

Articolul descrie contextul în care corpul paramilitar de extremă dreapta, Magyar Gárda din Ungaria a fost înființată invocând faptul că guvernul nu exercită atribuțiile, țara va fi atacată de țările învecinate și prin urmare pregătirea populației trebuie preluată. Consecințele (marșuri organizate în comunități unde numărul romilor este mai mare, de ex. Tatárszentgyörgy, oameni bătuți, omorâți, case arse, etc.) înființării acestei organizații sunt descrise în ordine cronologică în articol.

Horváth, Kata. 2011. *A „dráma útja“.* *Pedagógia és kutatás hátrányos helyzetű fiatalokkal.* In: anBlok 5, 104-101.

Autoarea articolului prezintă programul Drama Drom (program de teatru pentru adolescenți dezavantajați) derulat în perioada 2002-2010, inițiat de organizația non guvernamentală Káva Kulturális Műhely implementat în prima fază lângă Pécs, iar mai târziu în centrul Kesztyűgyár (Fabrica de mănuși) din cartierul VIII., în „centrul unei cartier de tip ghetou”, al capitalei. În decursul proiectului adolescenții împreună cu profesori și cercetători au căutat sensul cuvintelor: dezavantajare și rom.

Kadét, Ernő – Varró, Gabriella. *A roma lakosság hozzájárulása az Unió fejlesztési forrásokhoz Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében.* TASZ. Budapest, 2010.

Varró-Kadét dorește să centralizeze rezultatele măsurilor de îmbunătățire realizate în zone populate de romi în perioada implementării Planului de Dezvoltare Ungaria Nouă (The New Hungary Development Plan,) program derulat prin Agenția Națională de Dezvoltare (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, Guvernul Ungariei). Analiza de față se concentrează pe 16 micro-regiuni defavorizate din cele două județe menționate în titlu. Autorii au constatat că în zonele țintă puține proiecte au fost destinate pentru incluziunea romilor și promovarea egalității de șanse. Puține dintre programele derulate au fost coordonate de organizații de romi. În concluzie au subliniat că în ciuda programelor direct țintite populația roma este defavorizat în ceea ce privește accesul la dezvoltare multiplă. Comunitățile care au depus aplicație în cadrul acestei linii de finanțare au considerat prioritare îmbunătățirea infrastructurii în general iar promovarea egalității de șanse nu a fost considerată prioritară.

Kemény, István. 2003. *A magyarországi cigány népesség demográfiája.* http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/Demografia/2004_3-4/Kemeny%20Istvan_kozl.pdf

Potrivit literaturii de specialitate este un sondaj reprezentativ conform căreia 42% din populația romă din Ungaria trăiește în colonii situate la marginea localităților, 22% în zone din centru dar locuși preponderent de romi, iar 6% în coloni separate. În 2003 în 530 de localități ai țării au fost înregistrate 767 colonii de „romi”, 70% dintre acestea situând în trei județe Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg și Borsod-Abaúj-Zemplén.

Kocsis, Károly. 2002. *Etnikai-politikai földrajzi adalékok a Kárpát-medencei cigány (roma) kérdés vizsgálatához.* In: Reisz, Terézia – Andor, Mihály (eds.). *A cigánység társadalomismerete.* Iskolakultúra. Pécs. 32-49.

Această analiză compară date din Cehoslovacia, Slovacia, România și Ungaria și ajunge la concluzia că în aceste țări „problema romilor” («cigánykérdés») este cea mai serioasă problemă atât pe plan local cât și pe plan național.

Ladányi, János. 2007. *A lakóhelyi szegregáció változó formái Budapesten.* In: Kritika. 2007/5. http://www.kritikaonline.hu/kritika_07majus_ladanyi.html

Ladányi în prima parte a articolului rezumă afirmațiile anterioare privind segregarea pe bază socială și etnică după care prezintă cele mai semnificative schimbări ale segregării rezidențiale din ultimii ani în Budapesta. Afirmă faptul că în urma planurilor urbanistice (de ex. demolări în centrul capitalei) s-a schimbat modelul constituirii ghetourilor: ghetourile etnice situate în jurul centrului s-a fragmentat și s-a crescut concentrarea familiilor sărace, dintre care și familii rome, la periferia orașului în cartiere sărace, fapt care a consolidat în continuare segregarea între grupuri de diferite statut social și etnie. În cazul în care nu va apărea o îmbunătățire semnificativă în situația socială și în accesul pe piața muncii a romilor, Ladányi preconizează în urma experiențelor anterioare o mobilitate consistentă a populației din ghetourile din regiuni în ghetourile etnice din capitală.

Ladányi, János – Szelényi, Iván. 2004. *A kirekesztettség változó formái.* Napvilág Kiadó. Budapesta

Volumul de față în prima parte dorește să clarifice conceptele controversate (de ex. underclass) iar apoi prezintă două cercetări. Prima cercetarea de tip acțiune a derulat la Csenyété în perioada 1989-2002 iar cealaltă în perioada 1999-2000. Ultima parte a volumului compară situația romilor într-un context internațional. Din cercetare reiese că romii din Ungaria sunt împărțite în mai multe grupuri, există un strat subțiere de clasă de mijloc dar este mult mai marcant prezența grupurilor excluse, dezavantajate, fără sprijin și fără speranțe.

Lukács, György. 2010. *A telepí cigány meg az ő kontextusai.* In: Szociológiai Szemle 20 (3): 76-81.

Articolul scris de Lukács György este o introducere la tematica roma din revista sociologică Szociológiai Szemle. Prezintă și evaluează articolele publicate și contextualizează cercetarea controversată al lui Solt Ágnes cercetător la Institutul Național de Criminologie. Pornind de la aceste aprecieri Lukács menționează monopolizarea tematicii „cercetarea romilor”.

Mózer, Péter. 2007. *Jóléti alternatívák és szegénység. Szegénység, jövedelmi egyenlőtlenségek, munkapiaci kirekesztés, jóléti transferek Magyarországon.* In: Szociológiai Szemle 20 (3): 75-95.

O analiză comparativă despre combaterea excluziunii sociale, despre creșterea numărului celor angajați pe piața forței de muncă, despre UE, despre diferențe de venituri în perioada 2001-2005 bazate pe datele EUROSTAT.

Setér, Jenő. 2007. *Telepeken, telepszerű lakókörnyezetben élők programja. Kézikönyv.* Szociális és Munkügyi Minisztérium. Budapesta. 1-44.
<http://www.nfu.hu/download/11647/telep.doc>

Guvernul Ungariei a lansat în august 2007 un program de integrare socială, locuire și acces pe piața muncii a persoanelor din colonii. Acest document este un manual de utilizare legat de program. Prin descrierea coloniilor introduce programul de eliminare / integrare a acestor mod de locuire (telepfelszámolási program), descrie ce se înțelege prin concepte de bază ca segregare, integrare, populație cu un statut scăzut, explică rolul actorilor din program (de la instituțiile statului până la experți), mecanismele de finanțare, grupul țintă și „așteptările privind eficiența eliminării coloniilor”(p. 26.).

Printr-o abordare istorică prezintă șase tipuri de colonii care s-au format în dealungul anilor și pot fi caracterizate prin următoarele: 1. „Colonii sălbatice” situate lângă localități sau în apropierea acestuia – lipsa totală sau parțială a infrastructurii, cu colibe improvizate, și o populație în mare parte tineri; 2. fostele deșerturi boierești, colonii muncitorești (mine de ex.) – inițial unitatea locului de muncă și cel de locuire era important, dar după pierderea locului de muncă majoritatea locuitorilor s-au mutat și au fost strămutați grupurile marginalizate din satele din jur de ex. Dreptul de proprietate nu este clară. 3. Colonii vechi care nu au fost desființate în urma deciziei de partid din 1961 și a regulamentului din 1965 – în mare parte se situează la marginea localităților, în zone umede, sau chiar lângă păduri, pe deal, pe pășune, de obicei construite înainte de 1945, fără alimentare cu apă, fără canalizare și gaz, doar energie electrică; 4. Cononii construite de stat sau locuințe cu valoare redusă (Cs-s lakások) – create după 1945, inițial nu au fost concepute ca colonii, dar ulterior au devenit colonii care pot fi caracterizate prin: locuințe tip cu un nivel mai mic de confort, de multe ori nefinisate, construite la marginea localităților pe terenuri separate cu o infrastructură precară; 5. Zone segregate în mediul urban – a. Colonii alcătuite în zone muncitorești sau locuințe sociale construite în apropierea unor fabrici, noduri feroviare bine separat de restul orașului, b. Zone sărace, cartiere denumite ghetou în centrul orașului istoric de unde locatarii s-au mutat în zone rezidențiale iar familii sărace s-au mutat în locul lor; 6. Sate segregate în zone rurale cu pământ mai puțin adecvat pentru agricultură, sate izolate, construite în anii 1960-70 în scopul colectivizării, dar părăsite de

familii iar în urma unor construcții de creditare cumpărate de familii sărace mutate din ghetoul din oraș.

Solt, Ágnes. 2010. „Élet a reményen túl”. A szegregált telepen élők mentalitásvizsgálatának összefoglalása. In: Szociológiai Szemle 20 (3): 100-133.

Prezenta cercetare avea scopul de a examina mentalitatea oamenilor care trăiesc în comunități segregate, diferența între atitudinea oamenilor care trăiesc în comunități segregate și normele sociale. Acest articol sumarizează rezultatele unei cercetări controversate în mediul științific din Ungaria. Solt în comunități segregate unde oamenii trăiesc în sărăcie extremă s-a întâlnit cu lipsa viziunii pozitive. Sărăcia extremă este conservată de societate majoritară spune autoarea. La aceste aspecte se mai adaugă discriminarea, și în acest fel se menține această subkultură.

Somogyi, Eszter – Teller, Nóra. 2011. *Improving housing conditions for marginalized communities, including Roma in Bulgaria, Czech Republic, Hungary, Romania and Slovakia.*

Városkutatás Kft. OSI. Budapest.

http://www.mri.hu/downloads/publications/vademecum_1703.pdf¹

Acest raport vizează comunități segregate din cinci țări, dintre care și Ungaria. Comunitățile segregate din Ungaria sunt următoarele: Sirok, Tarnabod, Veszprém, Budapesta (Józsefváros). Autorii pornesc de la premisa că marginalizarea comunităților este rezultatul unui proces complex, dintre care poziția pe piața muncii este un factor important. Pașii concreți de intervenție și integrare a grupurilor marginalizate este încurajat. Sunt identificați indicatorii pe marginea cărora comunitățile pot fi considerate marginalizate, exemplele aduse sunt categorizate (locații segregate în mediul rural, în mediul urban) și sunt descrise planurile participative din localitățile vizate.

Takács, Géza. 2009. *Kiútkeresők. Cigányok iskolai eredményei.* Budapest. Osiris.

Volumul a apărut în colecția „Magyarország felfedezése” (Descoperirea Ungariei) și se axează pe problematica educației oferind o perspectivă mai largă asupra inițiativelor pedagogice din ultimii decenii din Baranya.

---

¹ Berescu, Cătălin a participat la faza pregătitoare a proiectului.

RÁCZ, Attila. 2010. *Variációk egy témára.* In: Szociológiai Szemle 20 (3): 134-143.

Rencenzie despre cercetarea lui Solt Ágnes și publicația lui Takács Géza respectiv Virág Tünde.

Romano-RÁCZ, Sándor. 2008. *Cigány sor, Osiris, Budapesta*

Volumul a apărut în colecția „Magyarország felfedezése” (Descoperirea Ungariei). O autobiografie interesantă care scrie și despre problemele cotidiene dar și despre faptul că partidele politice din Ungaria preferă o anumită comunitate de romi, exemplul adus de Romano-RÁCZ este: partidul socialist colaborează cu beiași iar liberalii cu ceilalți.

Virág, Tamás. 2007. *Programok a cigánytelepek felszámolására. Tervek és tapasztalatok.* In: Törzsök, Erika-Paskó, Ildi-Zolnay, János (ed.) *Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2007. A gyűlölet célkeresztjében.* Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Budapest. 165-178.

Autorul consideră că după schimbarea regimului din 1989 în Ungaria nimic nu s-a întâmplat cu scopul de a îmbunătăți situația oamenilor din comunități segregate. După Virág prima dată în 2001 a fost elaborată în cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale o propunere de eliminare și reînnoire a comunităților segregate. Elaborarea măsurilor de implementare a fost trimisă în sarcina consiliilor locale cu condiția ca firul principal (integrarea) să fie susținută. Guvernul în 2005 a lansat un apel către 40 de localități dintre care 22 au primit solicitarea de a depune documentația de proiect și în final din acestea au fost selectate 9 localități. Proiectele câștigătoare ori au lichidat în totalitate comunitățile segregate, ori au renovat casele existente ale romilor. La finalul articolului autorul menționează: în decursul implementării în localitățile vizate s-a manifestat o respingere deschisă împotriva romilor.

Virág, Tünde. 2010. *Kirekesztve. Falusi gettók az ország peremén.* Bp. Akadémiai Könyvkiadó

Autoarea din cercetează excluderea socială și etnică perspectiva spațială. Conceptele centrale sunt următoarele: satul ghetoizat, zonă ghetoizată.

Zolnay, János. 2008. *A határtalan város. Városfejlesztés és közpolitika Pécsen.* In: Törzsök, Erika-Paskó, Ildi-Zolnay, János (ed.) *Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2007. A*

gyűlölet célkeresztjében. Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Budapest. 213-254.

Autorul cercetează dimensiunile spațiale ale sistemului educațional și explică faptul că migrația școlară este mai intensă decât migrația în spațiu a familiilor din comunități segregate. Exemplul adus de Zolnay este prezentat prin prisma sistemul școlar din Pécs. Prezintă istoricul romilor din coloniile minire și datele recente din 2006-2007.

——— 2008. *Nyilvánvaló és közvetlen veszély.* In: Törzsök, Erika-Paskó, Ildi-Zolnay, János (ed.) *Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2007.* A gyűlölet célkeresztjében. Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Budapest. 255-263.

Prezintă atmosfera publică în Ungaria în anii 2006-2007 vis-a-vis de romi.